

AANLEG AANVULLEND MEETNET GESTART

In opdracht van Frisia Zout is ingenieursbureau Antea medio december begonnen meetapparatuur te plaatsen in de Harlinger binnenstad. In totaal gaat het Aanvullend Meetnet 14 meetpunten tellen, die samen verschillende zaken in beeld moeten brengen: daling van de diepe ondergrond, daling van het maaiveld, eventuele versnelling van die daling, scheefstelling en veranderingen in de grondwaterstand.

Alle gegevens samen moeten bij eventuele schade de zoutwinning als oorzaak kunnen aanwijzen of juist uitsluiten. Prioriteit is echter schade te voorkómen. Dat kan doordat de meetapparatuur zó fijngevoelig is, dat al de geringste daling of scheefstand wordt

opgemerkt. Zo nodig kunnen dan maatregelen worden genomen vóórdát schade gaat ontstaan.

Op de Zoutsloot werd in de achtertuin van Karla Hopman een waterpeilbuis geplaatst. Begin volgend jaar worden er in de kelder van het woonhuis ook tiltmeters geplaatst, in alle vier hoeken van de kelder. Aan de zonkant van de Rommelhaven is een boring gedaan naar de

IN DEZE NIEUWSBRIEF ONDER ANDERE:

- 'Harlingen en het zout' terugluisteren
- Staatstoezicht vraagt toekomstplan Frisia
- Zout in de raadszaal terugkijken
- Huidige winningsvergunning volstaat
- Vraag en antwoord

stabiele pleistocene laag, zo'n 17 meter onder het maaiveld. Oorspronkelijk stond de boring aan de zuidkant van het water gepland, maar het getril van de rolbrug daar zou teveel ruis geven in de meetgegevens. Ook op de Rommelhaven worden nog tiltmeters in de kelder van een historisch pand geplaatst.

Aan de Fabrieksstraat lag de pleistocene laag nog wat verder onder het maaiveld dan aan de Rommelhaven. Antea boorde hier meer dan 20 meter diep om een tiltmeter stabiel te kunnen neerzetten. Datzelfde gebeurt bij de visafslag. In de loop van de eerste maanden van 2021 zal het Aanvullend Meetnet gereed zijn en de eerste gegevens gaan leveren. Dan zal ook duidelijk worden hoe Harlingers kennis kunnen nemen van de meetgegevens.

STAKEHOLDERSOVERLEG

Driemaandelijks zitten de vijf samenwerkende partijen van de Pilot Harlingen bij elkaar om de ontwikkelingen rond de zoutwinning door te nemen. De eerstvolgende bijeenkomst is 11 januari. Hebt u vragen, zorgen of tips? Die bespreken we dan graag. Uw mail is welkom via info@pilotharlingen.nl

'HARLINGEN EN HET ZOUT' TERUGLUISTEREN

Omroep RSH verzorgde vorige maand samen met de Pilot Harlingen een live uitzending over de zoutwinning. In de studio voelden Doede van der Hoek en Simone Scheffer vijf gasten aan de tand: Nico Pellenbarg (bezorgd huiseigenaar en geestelijk vader van de buitendijkse veiligheidszone), Ruud Cino (directeur Warmte & Ondergrond van het ministerie van EZK), Peter van der

Gaag (directeur van Holland Innovation Team en ontwerper van het Aanvullend Meetnet), Chris Elsinga (adviseur van de Stichting Bescherming Historisch Harlingen) en Durk van Tuinen (directeur Frisia Zout).

Aan het woord kwamen ook raadsleden en allerlei Harlingers, die op straat waren geïnterviewd. In de weken voor de uitzending zond de Harlinger omroep al 5

portretten uit: met Anneke Visser (Oud Harlingen), Jarig Langhout (SBHH), Frank Petersen (Waddenvereniging), Durk van Tuinen (Frisia) en wethouder Paul Schoute (Gemeente Harlingen).

Zowel deze filmpjes als de opnamen van de radiouitzending zijn integraal terug te vinden op www.pilotharlingen.nl onder Video's

STAATSTOEZICHT VRAAGT TOEKOMSTPLAN

Het afgelopen jaar is tijdens wetenschappelijke congressen over mijnbouw in Nederland geconstateerd dat de afgelopen decennia te weinig is gekeken naar de lange termijn. Zijn er nog effecten na beëindiging van de winning, en welke zijn dat dan?

In onderzoeksprogramma's wordt de komende jaren vol op die vragen ingezet, met benutting van buitenlandse kennis en expertise. In

de tussentijd houdt het Staatstoezicht op de Mijnen vinger aan de pols. Praktisch gezien betekent dat voor Frisia, dat het bedrijf voorsnog 1 jaar zout mag winnen, tot een cavernegrootte van 300.000 m³. In die tijd moet Frisia een beter plan op tafel leggen over het achterlaten - uiterlijk in 2052 - van de Havenmondlocaties.

Inspecteur-generaal Theodor Kockelkoren

ZOUT IN DE RAADSZAAL TERUGKIJKEN

Een uurtje bijpraten van de gemeenteraad liep 18 november uit op meer dan tweeënhalf uur vol vragen, discussie en verhelderingen over risico's en waarborgen rond de zoutwinning. Daarbij kwam ook de eerdere winning bij Wijnaldum aan bod, en de vraag of de oorzaak van de

schade aan de kerk daar al of niet nog met terugwerkende kracht verklaard kan worden.

De moeite waard om terug te kijken: https://channel.royalcast.com/harlingen/#!/gemeenteharlingen/20201118_1

RAAD VAN ADVIES VOOR PILOT

De Pilot Harlingen krijgt een driekoppige Raad van Advies. Leden zijn de voorzitter van de vereniging Oud Harlingen, de burgemeester van Harlingen en de directeur Warmte & Ondergrond van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

De Pilot Harlingen wil allereerst elke schade door zoutwinning voor de stad en zijn inwoners voorkomen. Daarnaast willen de samenwerkende partijen ook helpen landelijk een 'nieuw veiligheidsdenken' te ontwikkelen, waarbij de burger centraal staat. De Raad van Advies gaat de voortgang hiervan 'alert en kritisch volgen', en de vijf stakeholders gevraagd of ongevraagd adviseren over de uitwerking en ontwikkeling van de Pilot Harlingen.

Locatie put

- Uiteindelijke put ligt ca. 260 m ten zuidoosten van het initiële doel
- Deze afwijking ligt binnen de geldende marges (instemmingsbesluit op het Winningsplan)
- Deze afwijking heeft geen implicaties voor de Wadplaten
- Uiteindelijke bodemdalingscontour wordt bepaald door het productieverloop uit alle putten samen

HUIDIGE WINNINGSVERGUNNING VAN FRISIA VOLSTAAT

Minister Wiebes heeft de Tweede Kamer laten weten dat de winningsvergunning van Frisia volstaat. De Waddenvereniging wilde een herziening nu de winning ca. 260 m van de geplande plek plaatsvindt. "Er is echter met een onzekerheidsband aangegeven waar de caverne gevormd gaat worden", schrijft de minister. "Het

Staatstoezicht geeft aan dat de nu gestarte caverne zich binnen deze onzekerheidsband bevindt. Derhalve is van een wijziging van het winningsplan geen sprake." Frisia hoopt uit de caverne 16 miljoen ton zout te kunnen winnen. Dat zou wél een herzien winningsplan vragen, stelt de minister, omdat per caverne 8 tot 10 miljoen ton is vergund.

SCHADEPROTOCOL ZOUTWINNING IN WORDING

De landelijke Commissie Mijnbouwschade gaat claims afhandelen van burgers en micro-ondernemingen die schade hebben ondervonden door zoutwinning

in hun omgeving. Het schadeprotocol laat echter nog op zich wachten. Zowel mijnbouwbedrijven, gemeenten, provincies als belangenorganisaties hebben

zoveel verbeteringen en aanvullingen voorgesteld, dat de beoogde ingangsdatum van 1 december niet is gehaald. Begin januari bijvoorbeeld is nog overleg met de SBHH.

VRAAG EN ANTWOORD

In de aanloop naar de RSH-uitzending van 24 november stelden luisteraars vele tientallen vragen, die deels in het programma aan bod kwamen. Alle vragenstellers kregen persoonlijk antwoord thuis, maar sommige vragen delen we graag breder.

Waarom staan de tiltmeters buiten de bodemdalingscirkel?

Het Aanvullend Meetnet, met de tiltmeters, valt inderdaad buiten de bodemdalingssirkel. Het meetnet in de Harlinger binnenstad wordt echter niet voor niets 'aanvullend' genoemd: op het wad wordt óók van alles gemeten. Vanwege de natuurwaarden van het Waddengebied monitort Frisia daar van alles, onder andere daling van de wadbodem. Een Auditcommissie houdt daar toezicht op. Twee meetpalen op de pleistocene laag meten de diepe bodemdaling. Wanneer er afwijkingen in de verwachte daling optreden zal dat dus

gesignaleerd worden. De Pilot Harlingen richt zich op de effecten voor de stad. De meetpalen op het Wad zullen aangeven of de bodemdaling volgens prognose richting de stad komt; het Aanvullend Meetnet sluit daar op aan en moet zorgen dat de daling binnen de veilige grenzen blijft.

Bij 'Hand aan de kraan' ben je toch altijd te laat?

'Hand aan de kraan' is gebaseerd op stoppen bij veilige grenzen. Maar er leven nog wel vragen over, bijvoorbeeld: werkt het wel snel genoeg? Tussen de meting van een afwijkende bodemdaling en het dichtdraaien van de kraan zitten immers allerlei stappen van overleg, checken en besluitvorming. De Tweede Kamer heeft hier een speciale onderzoekscommissie op gezet, en die een dezer weken met resultaten komt. Internationaal wordt algemeen onderschreven dat niet (gelijkmatige) bodemdaling,

maar scheefstelling schade aan gebouwen veroorzaakt. Daarbij wordt een scheefstelling van 2,4 cm over een afstand van 10 meter als kritische grens beschouwt. In de vergunning is afgesproken dat Frisia zout mag winnen met 2 cm daling in de Harlinger haven als gevolg. Dat impliceert dus een (steeds) geringere daling onder de stad, naarmate je verder landinwaarts komt.

In de Samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de partijen al bij 8 mm scheefstand om tafel gaan. Bij 10 mm gebeurt dat opnieuw. En daarbij wordt in aanmerking genomen dat andere oorzaken zoals waterpeilbeheersing of droogte óók tot bodembeweging kunnen leiden. Op basis van de dan geldende kennis en inzichten wordt bekeken of en hoe verder zou kan worden gewonnen. Dat zijn dus stappen vóór de vergunde 2 cm daling wordt bereikt, die ook ruim onder de internationaal erkende norm van 2,4 cm ligt.

BLIJF OP DE HOOGTE

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond de zoutwinning bij Harlingen? Abonneer u dan op de digitale nieuwsbrief van de Pilot Harlingen. Laat uw mailadres achter op pilotharlingen.nl, rechtsboven bij 'Blijf op de hoogte'.

The screenshot shows the website for 'PILOT HARLINGEN'. On the left is a navigation menu with links: HOME, PARTNERS, ACTUEEL, VIDEOS, DOCUMENTEN, VEELGESTELDE VRAGEN, and CONTACT. The main content area features a headline: 'PILOT HARLINGEN WIL ELKE SCHADE AAN DE MONUMENTALE STAD VOORKOMEN'. Below this is a photo of a street in Harlingen. To the right is an 'AGENDA' section with several events listed, including '15 DECEMBER 2020' and '30 NOVEMBER 2020'. A red circle highlights a sign-up form for the newsletter with the text 'BLIJF OP DE HOOGTE' and 'Laat hier uw mailadres achter, en ontvang 3 keer per jaar onze digitale nieuwsbrief!'. The form has fields for 'uw mailadres' and 'Aanmelden'.

PARTNERS

provincje fryslân
provincie fryslân

Door de risico's op schade te erkennen, waarborgen in te bouwen en transparant te zijn willen we laten zien dat economie en veiligheid hand in hand kunnen gaan.